

**IŠVADA DĖL NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE
EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ**

2019-10-09 Nr. (04 1.9E)BV-11718
Vilnius

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 bei vykdant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. liepos 12 d. įsakymo Nr. V-830 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“ 1.1.3 papunktį, Nacionaliniame visuomenės sveikatos centre prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau- NVSC) buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo atliktas šiose NVSC veiklos srityse:

1. Personalo valdymo ir administravimo (bendros ar atskiros procedūros, pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas organizavimas, kandidatų atranka ir tikrinimas, viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolė, nepotizmas);
2. Įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą;
3. dalyvavimo teritorijų planavimo ir statinių statybos procese.

Pastebėtina, kad NVSC veiklos srityje – dalyvavimo teritorijų planavimo ir statinių statybos procese – per pastaruosius dvejus metus buvo išaiškinta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, dėl kurios buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas.

NVSC atsakingas asmuo už korupcijos prevenciją – Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausioji specialistė Sonata Gulijevaitė. Dėl atsakingo asmens už korupciją nedarbingumo korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko NVSC Vilniaus departamento vyresnioji patarėja, laikinai vykdanti Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo funkcijas, Donata Budrevičienė.

Analizuotas laikotarpis: 2018 m. sausio 1 d. – 2018 m. gruodžio 31 d., pateikiant statistinius duomenis, esančius informacinėse sistemose, vertinant situaciją pagal galiojusius teisės aktus, vertinant dokumentų valdymo sistemoje esančią informaciją, NVSC darbuotojų elektroniniu paštu ir telefonu pateiktą informaciją apie darbo praktiką ir veiklos rezultatus analizuojamose veiklos srityse.

Aukščiau nurodytos veiklos sritys vertintos vadovaujantis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimynu, patvirtintu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 (toliau – klausimynas).

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytos informacijos ir duomenų analize bei darant prielaidą, jog visa analizei pateikta informacija / duomenys yra išsamūs ir galutiniai.

1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą, srityje

Priimtų administracinių sprendimų įgyvendinimas turi būti prižiūrimas ar kontroliuojamas. Pagal Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktą, viena iš pagrindinių viešojo administravimo sričių yra įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė (pavaldžių subjektų kontrolė, nepavaldžių subjektų priežiūra). Administracinių aktų įgyvendinimo priežiūra ir kontrolė NVSC atliekama tik pagal įstatymais suteiktus įgaliojimus.

Įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės sričiai, be kita ko, priskirtina Viešojo administravimo įstatymo ketvirtame skirsnyje numatyta ūkio subjektų veiklos priežiūra. Pagal Viešojo administravimo įstatymo 36-1 straipsnio 1 dalį, ūkio subjektų veiklos priežiūra – viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka įgaliotų atlikti šio straipsnio 2 dalyje nurodytus veiksmus viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teikti metodinę pagalbą ūkio subjektams, prižiūrėti, kaip ūkio subjektai laikosi įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, kontroliuoti, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir įgyvendinti kitas priemones, užtikrinančias tinkamą teisės aktų reikalavimų laikymąsi ir užkertančias kelią žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti. Ūkio subjektų veiklos priežiūra apima keturias sferas, tai yra:

- 1) ūkio subjektų konsultavimą priežiūrą atliekančio subjekto kompetencijos klausimais ir kitų prevencinių veiksnių, skirtų užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, atlikimą;
- 2) ūkio subjektų veiklos patikrinimus;
- 3) teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie ūkio subjektų veiklą vertinimą;
- 4) poveikio priemonių ūkio subjektams taikymą įstatymų ir jų pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Kadangi įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolei priskirtina plataus spektro veikla, tai pateikiame informaciją apie NVSC 2018 m. sausio 1 d. – 2018 m. gruodžio 31 d. atliktus ūkio subjektų veiklos patikrinimus bei taikytas poveikio priemones. Paminėtina, kad NVSC atlieka nepavaldžių ūkio subjektų priežiūrą.

1 lentelėje pateikta korupcijos pasireiškimo tikimybė įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą, srityje, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais.

1 lentelė

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai <i><... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų></i>	Taip / Ne
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika	Ne
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas	Taip
3.	Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti	Ne
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu	Taip
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo	Taip
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija	Ne
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų	Ne

Iš 1 lentelėje pateiktos informacijos konstatuotina, kad pagal tris (1 lentelės 2, 4 ir 5 p.) iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, NVSC veiklos – įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, vykdančią nepavaldžių subjektų priežiūrą, – sritis yra priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

2 lentelėje pateikiamas įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdančią nepavaldžių subjektų priežiūrą, srities, kurioje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas.

2 lentelė

Įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, vykdančią nepavaldžių subjektų priežiūrą			
Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymas	Pastabos
1.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaiga įstatymų ir kitų teisės norminių aktų, suteikiančių įgaliojimus vykdyti kontrolės ir priežiūros funkcijas, pagrindu priėmė būtinus teisės aktus, nustatančius/detalizuojančius kontrolės/priežiūros veiksmų, procedūrų ar vykdymo formas, tvarką, periodiškumą?	Taip	Valstybinės triukšmo kontrolės vykdymo taisyklės, patvirtintos Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. VKE-396 (toliau – Taisyklė) ir Rinkai pateikiančių kosmetikos gaminius atsakingų asmenų vykdomos veiklos atitikties 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1223/2009 dėl kosmetikos gaminių reikalavimams patikrinimų tvarkos aprašas, patvirtintas Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2018 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. VKE-401 (toliau – Patikrinimų tvarkos aprašas). Periodinė ūkio subjektų veiklos priežiūra (planinis patikrinimas) atliekama pagal metinius priežiūros planus: periodinės tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės, periodinės licencijuojamos veiklos priežiūros, planinės valstybinės triukšmo kontrolės, kosmetikos gaminių periodinės kontrolės planas. Planai yra rengiami pagal atitinkamas subjektų atrankos taisykles bei tvirtinami NVSC direktoriaus įsakymu.
2.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimtuose teisės aktuose numatyti konkretūs kontrolės/priežiūros funkcijas vykdančios/sprendimus priimančios subjektai (įstaigos padaliniai, atskiri	Taip	Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio

	darbuotojai), išsamiai ir tiksliai apibrėžtos jų teisės ir pareigos?		28 d. įsakymu Nr. V-946 (toliau – Kontrolės reglamentas), Taisyklės, Patikrinimų tvarko aprašas Licencijuojamos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos priežiūros tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1116 (toliau – Priežiūros tvarkos aprašas),
3.	Ar šiems subjektams nesuteikti per platūs įgaliojimai veikti savo nuožiūra?	Ne	
4.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigoje priimti teisės aktai, sprendimai, užtikrinantys Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų laikymąsi?	Taip	
5.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimtuose teisės aktuose įtvirtinta konkreti ir tiksliai sprendimų priėmimo procedūra (pvz.: sprendimų priėmimo principai, kriterijai, terminai) vykdant kontrolės/priežiūros funkcijas?	Taip	Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Kontrolės reglamentas, Priežiūros tvarkos aprašas, Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 321, Taisyklės, Patikrinimų tvarkos aprašas.
6.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimtuose teisės aktuose aiškiai atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės/priežiūros vykdymo funkcijos?	Taip	
7.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktai reglamentuoja kontrolės/priežiūros funkcijas vykdančių subjektų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesnės) procedūras? Ar tokia kontrolė yra vykdoma, ar ji pakankamai veiksminga?	Taip Taip	
8.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimti vidaus teisės aktai reglamentuoja kontrolės/priežiūros funkcijas vykdančių subjektų veiklos ir sprendimų apskundimo tvarką?	Taip	
9.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigoje buvo gauta asmenų skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl kontrolės/priežiūros subjektų veiklos/priimtų sprendimų teisėtumo, pagrįstumo? Ar buvo atliekamas tokios informacijos tyrimas?	Taip Ne	Yra atvejų, kuomet kaliniai nepatenkinti atsakymais į jų skundus, kreipiasi į Administracinių ginčių komisiją ar teismą dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

			Kiekvienas turi teisę kreiptis į teismą dėl galimai pažeistų teisių.
10	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimti teisės aktai periodiškai peržiūrimi?	Taip	Esant poreikiui, teisės aktai peržiūrimi ir keičiami. Formuojamos metinės užduotys darbuotojams dėl teisinio reglamentavimo peržiūros ir tobulinimo.
11	Ar vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisymas?	Taip	Teisinio reglamentavimo spragos taisomos pasikeitus teisės aktams arba įstaigos veikloje pastebėjus, kad koks nors klausimas nesureglamentuotas arba sureglamentuotas netinkamai.

Taigi, NVSC specialistai, atlikdami ūkio subjektų priežiūrą, t. y., vykdydami jų veiklos patikrinimus griežtai vadovaujasi Kontrolės reglamentu, Taisyklėmis, Priežiūros tvarkos aprašu, Patikrinimų tvarkos aprašu, kurie nustato priežiūros / kontrolės tikslą, rūšis, objektus, pavedimų skyrimo, kontrolės vykdymo, patikrinimo dokumentų įforminimo, mėginių laboratoriniams tyrimams paėmimo ir laboratorinių tyrimų (matavimų) atlikimo bei veiksmų, nustačius teisės aktų pažeidimus, tvarką. Be kita ko, vykdant patikrinimus vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, kitais visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančiais teisės aktais. Patikrinimus vykdančių pareigūnų funkcijas, teises, pareigas ir atsakomybę nustato Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, kiti įstatymai ir teisės aktai bei pareigybių aprašymai. Pastebėtina, kad daugumoje atvejų dėl žmoniškųjų išteklių trūkumo ūkio subjektų veiklos priežiūrą atlieka vienas specialistas.

Vadovaujantis teisiniu reglamentavimu periodinės, operatyviosios, grįžtamosios valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės rezultatai suvedami į Visuomenės sveikatos saugos informacinę sistemą (VSSIS). Licencijuojamos visuomenės sveikatos priežiūros, valstybinės triukšmo kontrolės, rinkai pateikiančių kosmetikos gaminius atsakingų asmenų vykdomos veiklos atitiktis 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1223/2009 dėl kosmetikos gaminių reikalavimams patikrinimai yra fiksuojami NVSC dokumentų valdymo sistemoje sukurtuose procesuose (pavedimai, patikrinimo aktai, sprendimai ir kita susijusi informacija). Administracinių poveikio priemonių taikymas fiksuojamas taip pat ir VSSIS, ir Administracinių nusižengimų registre. Reglamento, Taisyklių, Priežiūros tvarkos aprašo, Patikrinimų tvarkos aprašo nustatyta tvarka atliekama grįžtamoji kontrolė, kurios metu kontroliuojamas ankstesnio patikrinimo metu nustatytų visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų pašalinimas ir kontrolę vykdančių pareigūnų nurodymų vykdymas.

NVSC 2018 m. atliko 10 725 valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės patikrinimus. Šių patikrinimų metu 2588 (24 proc.) atvejais nustatyti pažeidimai. Iš 2588 patikrinimų, kurių metu nustatyti pažeidimai, poveikio priemonės taikytos 611 (23,6 proc.).

Informacija apie licencijuojamos visuomenės sveikatos priežiūrą 2018 metais pateikiama **3 lentelėje:**

3 lentelė

Eil. Nr.	Licencijuota visuomenės sveikatos priežiūros veikla	Patikrinimų skaičius	Nustatytų pažeidimų skaičius
1.	Privalomąjį pirmosios pagalbos mokymą vykdančios ūkio subjektai	100	2
2.	Privalomąjį higienos įgūdžių mokymą vykdančios ūkio subjektai	78	0

3.	Privalomąjį mokymą apie alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai vykdančios ūkio subjektai	53	0
4.	Visuomenės sveikatos saugos ekspertizę atliekantys ūkio subjektai	0	0
5.	Poveikio visuomenės sveikatai vertinimą atliekantys ūkio subjektai	7	0
6.	Kenkėjų kontrolę (dezinfekcija, dezinfekcija, deratizacija) vykdančios ūkio subjektai	30	3

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau -ANK) 589 straipsnio 48 punktu, 608 straipsnio 4 dalimi ir 615 straipsnio 3 ir 4 dalimis, NVSC direktorius 2017 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. VK-57 įgaliojo:

NVSC departamentų direktorius ir jų pavaduotojus (nuo 2019 m. sausio 1 d. – vyresnieji patarėjai), skyrių rajonuose vedėjus NVSC vardu nagrinėti administracinių nusižengimų bylas (priimti nutarimus administracinių nusižengimų bylose);

NVSC departamentų Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyrių, Užkrečiamųjų ligų valdymo skyrių ir skyrių rajonuose vedėjus ir kontrolės funkcijas vykdančius valstybės tarnautojus pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus, nutarimus dėl administracinių nusižengimų, kai protokolas nesurašomas.

Vadovaujantis teisės aktų suteiktais įgaliojimais, atitinkamus sprendimus gali priimti tik tam įgalioti pareigūnai. Siekiant išvengti abejonių, skundų dėl galimai neobjektyvaus, nepagrįsto, neišsamaus aplinkybių ištyrimo, galimai netinkamo kvalifikavimo, pažymėtina, kad administracinių nusižengimų teiseną turi būti vykdoma vadovaujantis ANK 566 straipsnyje (Administracinių nusižengimų teisenos principai) įvardintais administracinių nusižengimų teisenos principais (nekaltumo prezumpcijos, lygybės prieš įstatymą, proporcingumo, teisingo proceso, operatyvumo, asmens padėties dėl jo paties paduoto skundo pabloginimo negalimumo principais) bei ANK 567 straipsnio (Visapusiškas ir objektyvus bylos aplinkybių ištyrimas) nuostatomis, kad pagal šį kodeksą įgalios institucijos pareigūnas, atlikdamas administracinio nusižengimo tyrimą, privalo imtis visų priemonių, kad būtų visapusiškai, objektyviai ir kiek įmanoma per trumpesnę laiką iširtos veikos aplinkybės.

Svarbu paminėti, kad visa su ūkio subjektų priežiūra susijusi informacija skelbiama NVSC interneto svetainėje (<http://nvsc.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura>), kas prisideda prie veiklos skaidrumo. Ūkio subjektai, dalyvaudami NVSC apklausoje apie vykdomą veiklą, turi galimybę nurodyti ir korupcijos atvejus (<http://nvsc.lrv.lt/lt/paslaugos/nvsc-apklausa-1/apklausa-apie-nvsc-vykdoma-veikla-1>).

Pastebėtina, kad tik vadovaujantis teisiniu reglamentavimu, kuris nesuteikia įgaliojimų NVSC specialistams veikti savo nuožiūra, NVSC atliekama ūkio subjektų kontrolės ir priežiūros funkcija. Kadangi minėta funkcija vykdoma griežtai laikantis teisės aktų reikalavimų, manytina, kad nors kontrolės ir priežiūros sritis ir priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, realiai ši tikimybė yra sumažinama organizuojant ir įgyvendinant teisės aktuose nurodytas kontrolės procedūras.

2. Personalo valdymas ir administravimas

(bendros ar atskiros procedūros, pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas organizavimas, kandidatų atranka ir tikrinimas, viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolė, nepotizmas)

2.1. Pareigybių dėl kurių rengiamas konkursas organizavimas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, kaip NVSC teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tvirtina NVSC nuostatus ir administracijos struktūrą. NVSC administracijos struktūrą sudaro struktūriniai padaliniai ir pareigybės neįveinančios į struktūrinių padalinių sudėtį.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. V-131 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių ir sveikatos apsaugos ministro valdymo sričiai priskirtų valstybės institucijų ir įstaigų didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų (išskyrus darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis ir gaunančius darbo užmokestį iš Europos Sąjungos struktūrinės, kitos Europos Sąjungos finansinės paramos ir tarptautinės finansinės paramos lėšų (išskyrus techninės paramos lėšas), pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“ NVSC nustatytas didžiausias leistinas pareigybių skaičius – 698.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 4 punktu, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. V-1058 „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau - NVSC nuostatai), 16.3 ir 16.4 papunkčiais, NVSC direktorius tvirtina NVSC valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių sąrašus.

Visoms NVSC įsteigtoms pareigybėms rengiami pareigybių aprašymai, kuriuose yra nurodoma pareigybės paskirtis, įvardijamos veiklos sritys, aprašomos funkcijos bei nustatomi specialūs reikalavimai reikalingi šioms funkcijoms atlikti. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 8 straipsnio 4 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, Valstybės tarnautojų pareigybių aprašymo ir vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“, Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų pareigybių aprašymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-177, pareigybių aprašymus tvirtina NVSC direktorius.

4 lentelėje pateikta korupcijos pasireiškimo tikimybė vykdant konkursų organizavimą, kandidatų atrankos ir tikrinimo procedūrą vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais.

4 lentelė

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai <i><... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų></i>	Taip / Ne
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika	Ne
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas	Ne
3.	Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti	Ne
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu	Ne
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo	Taip
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija	Ne
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų	Ne

Priėmimas į valstybės tarnautojų pareigas analizuojamu laikotarpiu (nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d.) NVSC buvo vykdomas vadovaujantis Konkursų į valstybės tarnautojo

pareigas organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 966 „Dėl Konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Atrankos į pakaitinio valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 7 d. nutarimu Nr. 1344 „Dėl Atrankos į pakaitinio valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas). Apraše numatyta, kad asmenys, norintys dalyvauti konkurse, turėjo būti išlaikę bendrųjų gebėjimų, o norintys dalyvauti konkurse į vadovaujančias pareigas - ir vadovavimo gebėjimų testą. Bendrųjų gebėjimų ir vadovavimo gebėjimų tikrinimas buvo organizuojamas centralizuotai – Valstybės tarnybos departamente.

Analizuojamu laikotarpiu kiekvienam konkursui į valstybės tarnautojo pareigas NVSC buvo sudaroma komisija, nepažeidžiant Aprašo 46 punkto reikalavimų: ne mažiau kaip iš 3 narių, konkurso į vadovaujančiojo valstybės tarnautojo pareigas - ne mažiau kaip iš 5 narių, į komisijos narių sąrašą įtraukiami NVSC Personalo skyriaus vedėjas arba kitas valstybės tarnautojas, atliekantis personalo administravimo funkcijas, ir tiesioginis būsimas valstybės tarnautojo vadovas (arba jo įgaliotas valstybės tarnautojas). Nenustatyta atvejų, kad komisijos nariais būtų paskirti asmenys, kurie giminystės ryšiais būtų susiję su pretendais, taip pat nebuvo komisijos narių nusišalinimų ar pareiktų nušalinimų dėl kitų aplinkybių, kurios keltų abejonių dėl komisijos narių nešališkumo. Visais atvejais Konkurso eigai fiksuoti buvo daromas skaitmeninis garso įrašas, kuris saugomas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

2018 m. NVSC į valstybės tarnautojų pareigas buvo organizuoti 67 konkursai, priimti 26 valstybės tarnautojai.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2019 m. sausio 1 d. Lietuvos karjeros valstybės tarnautojų konkursus ir pakaitinių tarnautojų atrankas (toliau – konkursai) centralizuotai vykdo Valstybės tarnybos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. Konkursai vykdomi vadovaujantis Priėmimo į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė organizuojant priimant asmenis į valstybės tarnautojo pareigas NVSC yra minimali.

Vertinamuoju laikotarpiu NVSC nebuvo priimta asmenų į pareigybes, kurios įtrauktos į Pareigybių dėl kurių rengiamas konkursas sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“. Priėmimas į darbuotojų dirbančių pagal darbo sutartis pareigas NVSC buvo organizuojamas vadovaujantis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos atrankos į darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigas organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu NVSC direktoriaus 2017 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. VK-429 „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos atrankos į darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigas organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas).

Tvarkos aprašas buvo taikomas priimant darbuotojus į visas NVSC įsteigtas darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, A2 lygio pareigybes, kurioms būtinas ne žemesnis kaip aukštasis universitetinis išsilavinimas su bakaluro kvalifikaciniu laipsniu ar jam prilygintu išsilavinimu arba aukštasis koleginiškas išsilavinimas su profesinio bakaluro kvalifikaciniu laipsniu ar jam prilygintu išsilavinimu. Tvarkos aprašo nuostatos galėjo būti netaikomos priimant į B, C ar D lygių pareigybes taip pat tais atvejais, kai yra būtinybė skubiai priimti darbuotojus pagal terminuotą darbo sutartį ar priimant darbuotojus, vienerių metų laikotarpyje dalyvavusius ankstesnėse atrankose ir atitinkančius laisvai pareigybei nustatytus specialiuosius reikalavimus. Tvarkos apraše nustatyta atrankos skelbimo, pretendentų dokumentų priėmimo, atrankos komisijos sudarymo, atrankos vykdymo ir priėmimo į pareigas tvarka.

Nustatyta, kad informacija apie organizuojamą atranką skelbiama viešai - NVSC interneto svetainėje, o atrankos skelbimai turi būti rengiami taip, kad būtų sudarytos vienodos sąlygos dalyvauti atrankoje pretendams nepaisant jų lyties, rasės, tautybės, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės. Nustatytas dokumentų priėmimo terminas - 7 darbo dienos. Atrankai vykdyti NVSC direktoriaus įsakymu

sudaroma pretendentų į darbuotojų pareigas atrankos komisija. Komisija sudaroma iš ne mažiau kaip 3 narių. Į komisijos narių sąrašą turi būti įtraukti: tiesioginis būsimo darbuotojo vadovas ar jį pavaduojantis darbuotojas, Personalo skyriaus vedėjas ar kitas Personalo skyriaus specialistas, NVSC departamente – Vidaus administravimo skyriaus vedėjas ar specialistas, atsakingas už personalo administravimą, taip pat nustatyta, kad komisijos nariu negali būti asmuo susijęs su pretendentu giminystės ryšiais (pretendentų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai, sutuoktiniai, sugyventiniai taip pat pretendentų sutuoktinių tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai). Tvarkos apraše nustatyta detali atrankos pokalbio eiga bei nurodyta, kad atrankos pokalbiui fiksuoti daromas skaitmeninis garso įrašas, kuris perkeliamas į kompiuterinę laikmeną ir saugomas prie atrankos protokolo. Informacija apie 2018 m. į NVSC priimtus darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis, pateikiama **5 lentelėje**.

5 lentelė

Pareigybių grupė	Į NVSC priimtų darbuotojų skaičius
A lygio pareigybės	7
B lygio pareigybės	1
C lygio pareigybės	1
D lygio pareigybės	1
Iš viso:	10

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176 nuo 2018 m. gruodžio 1 d. buvo praplėstas pareigybių dėl kurių rengiamas konkursas sąrašas, todėl nuo 2019 m. sausio 1 d. NVSC konkursai į darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybes įtrauktas į minėtą sąrašą bei į darbuotojų, kurių pareigybėms nustatytas reikalavimas turėti aukštąjį išsilavinimą organizuojami vadovaujantis Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo. Kadangi vadovaujančių darbuotojų ir specialistų, kuriems keliami aukštesni reikalavimai priėmimo procedūros detalios reglamentuotos, korupcijos pasireiškimo tikimybė nėra didelė.

Pažymėtina, kad 2018 m. NVSC veiksmai, neveikimas ir (ar) sprendimai dėl valstybės tarnautojų ar darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis priėmimo nebuvo skundžiami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo arba Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

2.2. Nepotizmo prevencija

2018 m. gruodžio 31 d. NVSC dirbo 577 darbuotojai. Iš jų atskirais giminystės ryšiais buvo susiję 19 darbuotojų (3,3 proc.), tačiau nenustatyta atveju, kad tarp giminystės ryšiais susijusių darbuotojų būtų pavaldumo ar kontrolės santykių.

6 lentelėje pateikta korupcijos pasireiškimo tikimybė nepotizmo prevencijos srityje vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais.

6 lentelė

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai <i><... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų></i>	Taip / Ne
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika	Ne
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas	Taip

3.	Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti	Ne
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu	Taip
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo	Ne
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija	Ne
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų	Ne

Giminystės ryšiai institucijose savaime nėra problema, tačiau kuo didesnis nepotizmo intensyvumas egzistuoja, tuo didesnė tikimybė, kad gali būti bandoma naudotis einamomis pareigomis, proteguoti ir siekti naudos savo šeimos nariams bei giminaičiams. Nepotizmo prevencija numatyta Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme, Valstybės tarnybos įstatyme. Atsižvelgiant į centralizuotas ir detalias aprašytas priėmimo į pareigas procedūras galimybė nepotizmui pasireikšti ženkliai sumažinta, visgi nepotizmo kontrolei turėtų būti skiriamas pakankamas dėmesys, nes nuo to priklauso priimamų sprendimų objektyvumas ir skaidrumas bei visuomenės pasitikėjimas pačia įstaiga.

2.3. Viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolė:

NVSC direktoriaus 2016 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VK-401 „Dėl privačių interesų deklaravimo“ (toliau – Įsakymas), patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Taip pat, NVSC yra paskirti darbuotojai, atsakingi už priežiūrą, ar asmenys laiku ir tinkamai pateikia privačių interesų deklaracijas (toliau – Atsakingi darbuotojai). Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 3 dalyje yra numatyta, kad valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačių interesų duomenų viešumui užtikrinti Valstybės registru įstatymo nustatyta tvarka steigiamas Privačių interesų registras. Atsižvelgiant į šią Įstatymo nuostatą, Atsakingi darbuotojai turi prisijungimus prie Privačių interesų deklaracijų tvarkymo informacinės sistemos (toliau – PIDTIS) ir vykdo šias Įsakymu pavestas funkcijas: stebi NVSC darbuotojų jau pateiktų privačių interesų deklaracijų duomenis, konsultuoja valstybinėje tarnyboje dirbančius asmenis privačių interesų deklaravimo klausimais bei remdamiesi privačių interesų deklaracijose nurodytais duomenimis, rengia išankstines rekomendacijas dėl priemonių, kurių asmuo turi imtis, kad savo tarnybinę veiklą suderintų su Įstatymo nuostatomis ir išvengtų interesų konflikto.

7 lentelėje pateikta korupcijos pasireiškimo tikimybė vykdant viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolę vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais.

7 lentelė

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai <i><... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų></i>	Taip / Ne
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika	Ne
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas	Taip

3.	Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti	Ne
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu	Taip
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo	Ne
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija	Ne
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų	Ne

Vadovaujantis Įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 dalimis, jeigu pasikeitė deklaracijoje nurodyti duomenys apie deklaruojančio asmens ir jo sutuoktinio, sugyventinio, partnerio privačius interesus, deklaruojantis asmuo privalo deklaraciją patikslinti per 30 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos, o jeigu paaiškėja naujos aplinkybės, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas, deklaruojantis asmuo privalo deklaraciją papildyti nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas nuo šių aplinkybių paaiškėjimo. Atkreipiame dėmesį, kad Atsakingi darbuotojai netikrina, ar darbuotojai patikslino/papildė savo privačių interesų deklaracijas, kadangi privačių interesų deklaravimas yra kiekvieno deklaruojančiojo individuali pareiga. Išskyrus atvejus, kai duomenys Atsakingiems darbuotojams yra žinomi (pvz.: pasikeitė asmens pareigos ir pan.).

2018 m. pažeidimų deklaruojant privačius interesus nenustatyta. Tačiau 2019 m. vasario 22 d. buvo gautas pranešimas dėl galimo Įstatymo nuostatų pažeidimo nustatymo, kuriuo buvo pateikta informacija apie galimą viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje pažeidimą. Pranešime buvo nurodyta, kad valstybės tarnautoja, paskirta laikinai vykdyti vieno iš NVSC departamento direktoriaus ir tam tikro skyriaus vedėjo funkcijas, privačių interesų deklaracijoje privalėjo nurodyti visas einamas pareigas, tačiau to nepadarė, todėl galimai šurkščiau pažeidė Įstatymo nuostatas. NVSC direktoriaus įsakymu, buvo sudaryta komisija atlikti valstybės tarnautojos tarnybinės veiklos tyrimą dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje. Komisija, atsižvelgdama į tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes, konstatavo, kad valstybės tarnautoja, paskirta laikinai vykdyti departamento direktoriaus funkcijas, ir skyriaus vedėjo funkcijas, Įstatymo nustatyta tvarka ir terminais nedeklaravusi laikinai einamų pareigų, pažeidė Įstatymo 7 straipsnio 1 dalį.

Pažymėtina, kad NVSC interneto svetainėje yra patalpintas Tarnybinės etikos patarėjas bei šiuo metu yra paruoštas rašytinių rekomendacijų projektas NVSC valstybės tarnautojams bei viešojo pirkimo komisijos nariams, asmenims, perkančiosios organizacijos vadovo paskirtiems atlikti supaprastintus pirkimus bei viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams dėl privačių interesų deklaravimo.

Apibendrinus galima teigti, kad NVSC yra priimtas reikiamas vidaus teisės aktas, kuriame yra nurodytas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Taip pat paskirti darbuotojai, atsakingi už priežiūrą, ar asmenys laiku ir tinkamai pateikia privačių interesų deklaracijas. Visgi, trūksta šio teisės akto peržiūrėjimo, įvertinant įstatymų pasikeitimus bei teisinio reglamentavimo pakankamumą ir efektyvumą, atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas. Atsižvelgiant į 2019 m. nustatytą pažeidimą deklaruojant privačius interesus, siūlytina kontrolę, kaip vykdomos Įstatymo nuostatos, vykdyti centralizuotai – skiriant vieną arba du atsakingus asmenis, kurie administruotų PIDTIS, priežiūrėtų, ar asmenys laiku ir tinkamai pateikia deklaracijas, konsultuotų įstaigoje dirbančius asmenis privačių interesų deklaravimo klausimais.

8 lentelėje pateiktas Personalo valdymo procesų įvertinimas pagal klausimyno kriterijų – „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“:

<i>Personalo valdymo procesų organizavimas</i>			
Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymas	Pastabos
1.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaiga priėmė teisės aktus (įstaigos padalinių nuostatus, sudaromų komisijų ir pan. darbo reglamentus, darbuotojų pareigybių aprašymus ar nuostatus, kitus teisės aktus), reglamentuojančius atskirų valstybės tarnautojų ar darbuotojų uždavinius, funkcijas, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, kriterijus, terminus ir atsakomybę?	Taip	Procesas reglamentuojamas išorės teisės aktais. NVSC padalinių nuostatai, valstybės tarnautojų, pareigybių aprašymai tvirtinami vidaus teisės aktais, taip pat vidaus teisės aktais sudaromos komisijos atrankų vykdymui, skiriami darbuotojai, atsakingi už viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolę ir pan.
2.	Ar įstaigos darbuotojai pasirašytinai supažindinti su 1 punkte minimais teisės aktais?	Taip	
3.	Ar priimant valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktus, reglamentuojančius atskirų valstybės tarnautojų ar darbuotojų uždavinius, funkcijas, atsižvelgta į teisės aktais nustatytus įstaigos (jos padalinio) uždavinius, funkcijas?	Taip	
3.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimtuose teisės aktuose apibrėžti atskirų valstybės tarnautojų ir darbuotojų uždaviniai ir funkcijos yra pakankami įstaigos uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti?	Taip	
4.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimti teisės aktai užtikrina aiškų atskirų valstybės tarnautojų ir darbuotojų pavaldumą ir atskaitingumą?	Taip	
5.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimti teisės aktai reglamentuoja valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesnėsios) procedūras? Ar tokia kontrolė yra vykdoma? Ar ji veiksminga?	Taip	
6.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos priimti teisės aktai reglamentuoja valstybės tarnautojų ir darbuotojų tarnybinės veiklos vertinimo tvarką, formas, periodiškumą?	Ne	Šiuos procesus išsamiai reglamentuoja išorės teisės aktai
7.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigoje priimtas valstybės tarnautojų/darbuotojų etikos/elgesio kodeksas? Jei taip, kaip vykdoma šio kodekso nuostatų įgyvendinimo/laikymosi kontrolė?	Taip	Kodekso laikymosi kontrolė atliekama fiksuojant neatitiktis, vykdant procesų auditus.
8.	Ar šie teisės aktai periodiškai peržiūrimi?	Taip	

9.	Ar vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisyklas?	Taip	
----	---	------	--

3. Dalyvavimas teritorijų planavimo ir statinių statybos procese

NVSC, vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 4 punktu, pagal kompetenciją dalyvauja teritorijų planavimo ir statinių statybos procese, t. y., vertina statinių projektavimo dokumentus, dalyvauja statybos užbaigimo komisijose.

9 lentelėje pateikta korupcijos pasireiškimo tikimybė NVSC dalyvavimo teritorijų planavimo ir statinių statybos procese vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatytais kriterijais.

9 lentelė

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai <i><... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų></i>	Taip / Ne
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika	Taip
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas	Taip
3.	Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti	Iš dalies
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu	Taip
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo	Iš dalies
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija	Ne
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų	Ne

Iš 9 lentelėje pateiktos informacijos matyti, kad NVSC veiklos sritis – dalyvavimas teritorijų planavimo ir statinių statybos procese priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

10 lentelėje pateiktas šios srities įvertinimas pagal klausimyno kriterijų – „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar ribojimu“:

10 lentelė

Pagal kompetenciją dalyvavimas teritorijų planavimo ir statinių statybos procese			
Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymas	Pastabos
1.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaiga įstatymų ir kitų teisės norminių aktų pagrindu priėmė būtinus teisės aktus, nustatančius/detalizuojančius dalyvavimą teritorijų planavimo ir statinių statybos procese procedūras?	Ne	Teisės aktai neįpareigoja priimti vidinių teisės aktų. Vadovaujamosi Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 4 punktu. Statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. V-173 „Dėl Teritorijų

			planavimo dokumentų vertinimo pažymos formos ir Statinio projektavimo dokumentų tikrinimo pažymos formos patvirtinimo“, Higienos normomis.
2.	Ar 1 punkte nurodytuose teisės aktuose aiškiai ir tiksliai reglamentuojama procedūros eiga, terminai, nustatyti konkretūs, objektyviai pamatuojami reikalavimai procedūroje dalyvaujantiems asmenims?	Iš dalies	Procedūros eiga, terminai reglamentuoti tiksliai ir aiškiai Trūksta konkretumo. Teisės aktų punktai nusakantys NVSC kompetenciją pakankamai abstraktūs. Puntuose naudojami terminai gali būti suprantami įvairiai, galimai neribotai praplečianti NVSC kompetenciją, nėra konkrečiai apibrėžta kas tai yra „visuomenės sveikatos saugos teisės aktai“ taip pat nusakant kompetenciją ją neribotai praplečiant naudojant nevisiškai aiškų, neapibrėžtą terminą <... visuomenės sveikatos saugos reikalavimų.>
3.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktuose aiškiai ir tiksliai numatyti leidimus, licencijas ir kitus dokumentus išduodantys/neišduodantys, teisinę atsakomybę ir kitas teisinio/ekonominio poveikio priemones taikantys subjektai (įstaigos padaliniai, valstybės tarnautojai ar darbuotojai), ar išsamiai apibrėžta šių subjektų kompetencija?	Taip	
4.	Ar šiems subjektams nesuteikti per platūs įgaliojimai veikti savo nuožiūra?	Ne	Įgaliojimai veikti savo nuožiūra nėra suteikti
5.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktai suteikia įgaliojimus išduoti/suteikti leidimus, licencijas ir kitus dokumentus, taikyti teisinę atsakomybę, kitas teisinio/ekonominio poveikio priemones kolegialiai institucijai?	Ne	
6.	Jei taip, ar teisės aktai detalai reglamentuoja kolegialios institucijos sudarymo, sudėties atnaujinimo, narių skyrimo, administracinės procedūros sprendimo priėmimo tvarką? Ar šie teisės aktai numato kolegialios institucijos narių individualią atsakomybę už priimtus sprendimus?	-	
7.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktuose įtvirtinti aiškūs kriterijai, principai, kuriais vadovaujantis	Ne	Įstaigoje nėra parengtos statinio dokumentų vertinimo, dalyvavimo statybos užbaigime metodinių rekomendacijų. Vadovaujamosi

	priimamas sprendimas išduoti/neišduoti leidimus, licencijas ir kitus dokumentus?		kompetencija nurodyta STR'e, kuri manytina, nėra pakankama.
8.	Ar numatyti konkretūs administracinės procedūros sprendimų priėmimo terminai?	Taip	
9.	Ar teisinis reglamentavimas užtikrina veiklos ar atskirų tokios veiklos subjektų santykių skaidrumą?	Ne	Dėl aiškaus ir konkretaus reglamentavimo nebuvimo galimi įvairūs to reglamentavimo interpretavimai. Pvz, nėra aišku ar NVSC gali nederinti projekto dėl neatitikimo reikalavimui, kurį reglamentuoja STR'as. Praktikoje statinių projektai buvo nederinami dėl neatitikimo insoliacijos reikalavimams, neišlaikant atstumų nuo projektuojamo daugiabučio iki projektuojamos automobilių stovėjimo aikštelės, nors abu šiuos reikalavimus reglamentuoja STR'ai, todėl vienas specialistas gali nederinti statinio projekto dėl neatitikimo, o kitas specialistas gali suderinti, nes gali teigti kad STR'ų reikalavimai nėra jų kompetencija.
10.	Ar teisinis reglamentavimas nesukuria nevienodų (taikant išimtis ar lengvatas kai kuriems tokios veiklos subjektams) ar diskriminuojančių sąlygų tam tikroje srityje veikiantiems subjektams?	Iš dalies	Žr. 9 p.
11.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktuose atskirtas sprendimo išduoti/neišduoti leidimus, licencijas ir kitus dokumentus priėmimo ir licencijuojamos ar kitokios veiklos priežiūros/kontrolės bei sankcijų taikymo funkcijų įgyvendinimas?		
12.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigoje reglamentuota sprendimų išduoti/neišduoti leidimus, licencijas ir kitus dokumentus priėmimo proceso vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūros?	Ne	Nėra metodinių rekomendacijų
13.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigoje, išduodant/neišduodant leidimus, licencijas lengvatas, nuolaidas, suteikiant/nesuteikiant kitokias papildomas teises, taikomas „vieno langelio“ principas?	Taip	
14.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigoje, išduodant/neišduodant leidimus, licencijas lengvatas, nuolaidas, suteikiant/nesuteikiant kitokias	Taip	

	papildomas teisės, naudojamos informacinės technologijos (diegiama/įdiegta e. valdžios sistema).		
15.	Ar valstybės ar savivaldybės įstaigos teisės aktuose numatyta subjektų, išduodančių leidimus, licencijas ir kitus dokumentus, veiklos ir priimtų sprendimų apskundimo tvarka?	Taip	
16.	Ar buvo gauta asmenų skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl leidimus, licencijas ir kitus dokumentus išduodančių arba suteikiančių subjektų veiklos/priimtų sprendimų teisėtumo, pagrįstumo? Ar buvo atliekamas tokios informacijos tyrimas?	Taip	2017 buvo sulaukytas NVSC Alytaus departamento Druskininkų skyriaus vedėjas, įtariamas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos padarymu. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Kauno valdyboje buvo atliekamas ikiteisminis tyrimą dėl NVSC Alytaus departamento Druskininkų skyriaus vedėjo veiksmų. Minimasis asmuo 2019 m. atleistas iš pareigų.
17.	Ar valstybės ar savivaldybės teisės aktai periodiškai peržiūrimi? Ar vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisymas?	Taip	

NVSC kompetencijos sritis vertinant statybos projektų dokumentus nurodyta Statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m./ gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 1D-878 (toliau - STR 1.05.01:2017), 5 priedo 4 punkte. Vadovaujantis minimu punktu, NVSC tikrina pastatų ir inžinerinių statinių (susisiekimo komunikacijų, išskyrus: vandens uostų statinius (molus, užtvėriamąsias dambas ir šalivages), kitų transporto statinių (pėsčiųjų tiltus, pralaidas, lynų kelius, atramines sienutes, praginas, gyvūnijos atitvarus, iešmines pervadas, platformas, pridengtas ir požemines perėjas); inžinerinių tinklų: naftos tinklų (naftos perdirbimo įrenginių, naftos ir naftos produktų terminalų ir saugyklų), dujų tinklų (dujotiekių) (suskystintų gamtinių dujų įrenginių ir (arba) gamtinių dujų saugyklų), 330 kV ir didesnės įtampos elektros tinklų; kitų statinių: hidrotechnikos statinių (išskyrus užtvankas, dambas, vandens pralaidas, kanalus, krantosaugos statinius, tvenkinius, jūros naftos ir dujų gavybos statinius, akvedukus, bunas), sporto paskirties inžinerinių statinių, kitos paskirties statinių (išskyrus stebėjimo bokštus, tvoras, rampas, pavėsines (pagal konstrukciją priskiriamas inžineriniams statiniams), stogines, atramines sienutes, voljerus)) statybos ir rekonstravimo projektų, pastatų atnaujinimo (modernizavimo) projektų, ypatingųjų ir neypatingųjų statinių, kultūros paveldo statinių kapitalinio remonto projektų, pastato (patalpos, patalpų) ar inžinerinio statinio paskirties keitimo projektų, kai atliekami statinio paprastojo remonto darbai arba neatliekami jokie statybos darbai, atitiktį visuomenės sveikatos saugos teisės aktų nustatytiems reikalavimams, išskyrus reglamentuojamus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, siekdami užtikrinti:

1) kad planuojant ūkinę veiklą, galinčią turėti neigiamą poveikį sveikatai, teisės aktų nustatyta tvarka būtų atliktas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas;

2) ar teisės aktų nustatyta tvarka dėl statytojo planuojamos vykdyti ar vykdomos ūkinės veiklos nustatyta sanitarinė apsaugos zona;

3) nebūtų pažeisti visuomenės sveikatos saugos reikalavimai dėl šių prižasčių: cheminių medžiagų (teršalų), nejonizuojančiosios spinduliuotės, triukšmo, infragarso ir žemo dažnio garsų,

žmogaus kūną veikiančių vibracijos lygių, mikroklimato, kitų visuomenės sveikatos saugos reikalavimų.

Tikrinamos statinio projekto dalys, kuriose pateikti sprendiniai yra susiję su visuomenės sveikatos saugos teisės aktų nustatytų reikalavimų įgyvendinimu (bendroji, sklypo sutvarkymo, architektūros, technologijos, susisiekimo, vandentiekio ir nuotekų šalinimo, šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo, elektrotechnikos, elektroninių ryšių ir kt.). Vertindami statinių techninių projektų dokumentus NVSC specialistai turi užpildyti Statinio projektavimo dokumentų tikrinimo pažymą, patvirtintą 2016 m. vasario 5 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-173 „Dėl Teritorijų planavimo dokumentų vertinimo pažymos formos ir Statinio projektavimo dokumentų tikrinimo pažymos formos patvirtinimo“.

NVSC 2018 m. pasirinktinai buvo įvertintos statybos projektavimo dokumentų tikrinimo pažymos. Buvo paprašyta devynių NVSC departamentų (Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos) pateikti šių objektų pažymas:

1. Vienbučio gyvenamojo namo statybos projekto.
2. Daugiabučio gyvenamojo namo statybos projekto.
3. Žemės ūkio objekto statybos projekto.
4. Pramoninio objekto statybos projekto.
5. Paslaugų objekto statybos projekto.
6. Transporto infrastruktūros statybos projekto.
7. Renovacijos projekto.
8. Rekonstrukcijos projekto.
9. Statinio paskirties keitimo projekto.

Atliktas įvertinimas parodė, kad NVSC departamentų specialistai skirtingai pildo Statinio projektavimo dokumentų tikrinimo pažymas. Galimai tokia situacija susidaro dėl nevienodo teisės aktų taikymo, dėl vidinių teisės aktų nebuvimo, kuriais būtų detalizuojami NVSC kompetencijos klausimai tikrinant statinių projektus.

STR 1.05.01:2017 9 priede nurodyta NVSC kompetencija atliekant statybos užbaigimo procedūras, t. y. NVSC atstovas tikrina visų statinių atitiktį statinio projekto sprendiniams, įgyvendinantiems visuomenės sveikatos saugos teisės aktų nustatytus reikalavimus, išskyrus darbuotojų saugos ir sveikatos ir nesusijusius su galimu cheminių, fizikinių (triukšmo, infragarso ir žemo dažnio garsų, vibracijos ir kitų.) ar kitų veiksnių poveikiu visuomenės sveikatai inžinerinius statinius.

Nors statybos procesų reglamentavimas yra Aplinkos ministerijos veiklos sritis, tačiau kaip minėta aukščiau, šiuo metu yra patvirtinta tik Statinio projektavimo dokumentų tikrinimo pažymos forma. Statybos užbaigimo procesas NVSC nėra formalizuotas, apie statybos užbaigimą pažymima tik informacinėje sistemoje „Infostatyba“. Toks neapibrėžtas minėtos funkcijos atlikimas, kuris nėra išsamiai dokumentuotas sudaro sąlygas interpretacijai ir galimiems ginčams, o tai yra korupcijos rizikos veiksnys. Paminėtina, kad 2017 m. buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl NVSC Alytaus departamento Druskininkų skyriaus darbuotojo, kuris, būdamas Statybos užbaigimo komisijos nariu, neteisėtai veikė pagal turimus įgaliojimus, t. y., pasirašė statybos užbaigimo akte, nenuvykus vizualiai apžiūrėti baigto statyti statinio.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą bei siekiant, kad nekiltų ginčų ir nebūtų sudarytos sąlygos korupcijai, NVSC būtina labai išsamiai ir aiškiai reglamentuoti dalyvavimo teritorijų planavimo ir statinių statybos procese procedūrą.

4. Išvados

1. Dėl žmoniškųjų išteklių trūkumo ūkio subjektų veiklos priežiūrą dažnu atveju atlieka vienas specialistas.

2. Kadangi NVSC atliekama ūkio subjektų kontrolės ir priežiūros funkcija vykdoma griežtai laikantis teisės aktų reikalavimų, kurie nesuteikia įgaliojimų NVSC specialistams veikti savo nuožiūra, o jų funkcijos, uždaviniai, sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė išsamiai

reglamentuota, taip pat nebuvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, manytina, kad nors kontrolės ir priežiūros sritis ir priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, realiai ši tikimybė yra sumažinama organizuojant ir įgyvendinant teisės aktuose nurodytas kontrolės procedūras.

3. Nuo 2019 m. sausio 1 d. konkursus centralizuotai vykdo Valstybės tarnybos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, be kita ko, nuo 2019 m. sausio 1 d. vadovaujančių darbuotojų ir specialistų, kuriems keliami aukštesni reikalavimai priėmimo procedūros taip pat detalios reglamentuotos, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė organizuojant ir priimant asmenis tiek į valstybės tarnautojo pareigas, tiek į vadovaujančių darbuotojų ir specialistų, kuriems keliami aukštesni reikalavimai, NVSC yra minimali.

4. Atsižvelgiant į centralizuotas ir detalios aprašytas priėmimo į pareigas procedūras galimybė nepotizmui pasireikšti ženkliai sumažinta, visgi nepotizmo kontrolei turėtų būti skiriamas pakankamas dėmesys, nes nuo to priklauso priimamų sprendimų objektyvumas ir skaidrumas bei visuomenės pasitikėjimas pačia įstaiga.

5. NVSC yra priimtas reikiamas vidaus teisės aktas, kuriame yra nurodytas pareigų, kurias einantis asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Taip pat paskirti darbuotojai, atsakingi už priežiūrą, ar asmenys laiku ir tinkamai pateikia privačių interesų deklaracijas. Visgi, trūksta šio teisės akto peržiūrėjimo, įvertinant įstatymų pasikeitimus bei teisinio reglamentavimo pakankamumą ir efektyvumą, atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas.

6. NVSC departamentų specialistai skirtingai pildo Statinio projektavimo dokumentų tikrinimo pažymą.

7. Statybos užbaigimo procesas NVSC nėra formalizuotas.

5. Siūlymai

1. Užtikrinti, kad ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliktų ne mažiau kaip du pareigūnai.

2. Tikslinga svarstyti galimą vidinio teisinio reglamentavimo poveikį nepotizmo prevencijos srityje.

3. Viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolę vykdyti centralizuotai, paskiriant už tai atsakingą asmenį.

4. Nustatyti konkrečias ir aiškias dalyvavimo teritorijų planavimo ir statinių statybos procese procedūras.

Vilniaus departamento vyresnioji patarėja,
laikinais vykdanti Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo funkcijas

Donata Budrevičienė